

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. An & qua ratione Deus sit ineffabilis; quænam sit diuinorum
nominum distributio ac varietas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

riæ & visio beatifica, est altissimi ordinis specificæ, ob rationem suam; & obiectum formale eminentissimum. Quod si videri possent distinctè omnes perfectiones intrinsecæ creaturarum possibiles; nihil obstarè, quo minus distinctè videri possent omnes etiam rationes ac modi possibiles earundem; seu quas Deus facere potest in ipsis; quicquid tertia sententia dixerit: non solum quia illi ipsi modi possibiles pertinent ad censum, seu numerum creaturarum omnium possibilium: ita quidem vult respectu aliarum creaturarum v.g. substantiarum, sint perfectiones extrinsecæ, in se ipsis tamen intrinsecæ, sint perfectiones quædam creatæ; sed etiam quia si ad ipsam infinitatem naturarum possibilium sufficit lumen & cognitio creata, esto infinita secundum extensionem vel intensiorem, qualem esse possibilem sententia illa fatetur; cur non sufficeret, ad illos etiam modos possibiles alia adhuc perfectior saltem secundum individuum rationem.

Assertio II. Probabilius videtur etiam implicare contradictionem, omnium creaturarum, seu existentium, seu possibilium visionem in ipso Deo seu Verbo. Hæc est aperta, & indubitata sententia S. Thomæ hic q. 12. a. 8. & communis aliorum, quos citauimus pro prima & secunda sententia, contra tertiam & quartam sententiam. Rationem quasi a priori adfert S. Thomas; quia ad hoc ut omnes effectus cognoscantur in causa, necesse est causam ipsam totaliter cõprehendere; adeoq; cognoscere tā perfectam cognitionem, quam ipsa est ex se cognoscibilis: si quidem eo plura cognoscuntur in causa, quo causa perfectius cognoscitur, & è contrario: Ergo etiam ad hoc, ut omnes effectus, qui in Deo eminenter continentur, cognoscantur, necesse est, Deum comprehendere: at hoc est impossibile creato intellectui; requireretur enim lumen & visio infinita, ut proba-

tum est dub. 6. Ergo etiam impossibile est ipsi, omnes effectus, seu creaturas possibiles, quæ in Deo eminenter continentur, cognoscere.

Et sanè firmum hoc esset argumentum; si vel incomprehensibilitas Dei in eo consisteret, quod non possint omnia cognosci ab intellectu creato, quæ sunt in Deo eminenter; vel si creaturæ in Deo cognosci non possent, nisi vel per extensionem, vel intensiorem formalem & intrinsecam ipsius visionis & luminis. At quia nos supra dub. 9. docuimus, neutrum esse necessarium, ideo Albertinus loc. cit. & alij quidam simpliciter asserunt, id argumentum non concludere.

Ego verò existimo, ita rectè posse confirmari Nam si aliqua visio Dei creata non comprehensua ad hoc sufficeret, ea vel deberet esse infinita secundum intensiorem, vel extensionem, ut fatetur Albertinus; aut finita altioris ordinis, & diversæ speciei, vel saltem summè perfecta, iuxta eam rationem & perfectionem individuum, ex qua oritur extensio visionis Dei ad obiecta creata: sed nihil horum est possibile; ut de prioribus tribus partibus iam antea dictum; de quarta probatur. Tum quia per se incredibile videtur, visionem & lumen tam immensæ perfectionis solo numero differre à reliquis. Tum quia, qualibet data visione, potest dari perfectior individualiter, etiam seclusa eius intensiõne vel extensione; alioqui exhausta esset quodammodo potentia Dei, in hoc ordine rerum. Tum quia perfectio hæc individualis imitatur extensionem gradualem, qualis nulla suprema possibilis dari potest; Ergo nulla visio ad id sufficit, nisi increata & comprehensua, quæ solius Dei propria est Ratio à posteriori est; quia si talis visio esset possibilis, tū re ipsa fuisset comunicata Christo; nulla enim erat causa, cur ei negaretur, si possibilis est, ut rectè Suarez 3. p. loc. cit.

QVÆSTIO VII.

De Ineffabilitate, ac Nominibus Dei.

S. Thomas 1. p. q. 13. aa. 12.

Resoluetur hæc quæstio quinque dubitationibus. I. An & qua ratione Deus sit ineffabilis; & quanam sit diuinorum nominum distributio & varietas. II. An & quanam nomina de Deo dicantur substantialiter, & ab æterno, vel ex tempore. III. An communia Deo & creaturis nomina, de vtriusque vniuocè, an solum æquiuocè vel analogicè prædicentur. IV. An & Deus possit aliquo nomine significari quiddam aliud. V. Quodnam nomen sit maximè proprium Dei, caterisque præstantius; & vtrum nomen Dei Tetragrammaton idem sit cum Dei nomine, Qui est.

DVBIVM I.

An, & qua ratione Deus sit ineffabilis; & quanam sit diuinorum nominum distributio & varietas.

S. Thomas 1. p. q. 13. a. 1. 3. 4. 12.

Quemadmodum Incomprehensibilitatem præcedenti quæstione diximus constituere pro-

prium ac peculiare Dei attributum; ita hoc idem pariter etiam sentiendum est de Ineffabilitate, quæ incomprehensibilitatem sequitur; sicut nomina rerum conceptib⁹ ac notitia earundem sunt posteriora. Ad hanc ineffabilitatem De explicandam, & ut vniuersim cognoscatur, qua ratione Deus nominari possit, aut non possit, sequentes statuo assertiones.

Assertio I. Deus verè est aliquo modo nobis, omnique creaturæ ineffabilis. Ita S. Thomas q. 13.

2 a. r. ad r. & consentiunt omnes Theologi; & est de fide ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. *Firmiter* de Summa Trinitate & fide Cathol. v. b. dicitur, *Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, æternus, immensus, & incommutabilis, incomprehensibilis, Omnipotens & ineffabilis.* Idem indicat Scriptura sacra, Gen. 32. v. 29. *Cur queris nomen meum?* & Iud. 13. v. 18. *Cur queris nomen meum quod est mirabile?* scilicet utroque loco suum Deus nomen homini abscondit, ut significaret, se ab eo perfecte vndiquaque nominari non posse. Vnde Proverb. 30. v. 4. *Quod nomen est eius, quod nomen filij eius, si nostis?*

Idem docent veteres Theologi. Celebre est illud Hermetis Trismegisti ac Platonis dictum apud Cyrillum Alexandrinum lib. 1. contra Iulianum, & Gregorium Nazianzenum orat. 2. de Theolog. *Deum intelligere quidem difficile est, loqui autem impossibile.* Et Prosper in lib. sent. ex Augustino sent. 61. *Verius est, quam cogitur, & quam dicitur; & verius est, quam cogitur.* & Augustinus ipse in Psal. 85. *Queris quid sit Deus? Quod oculus non vidit, nec auris audivit, neque in cor hominis ascendit. Quid queris, ut ascendat in linguam, quod in cor non ascendit?* Vnde etiam sumitur ratio assertionis. Cum enim Deus sit, vero aliquo modo intellectui creato incomprehensibilis erit. Neque enim aliquid dici aut explicari magis potest, quam cognosci; cum dictio supponat cognitionem.

3 Assertio II. Deus non ita est, aut dicitur ineffabilis, ut nominari à nobis nullo modo possit; vel ut nec à beatis quidem ipsis mutuo quidditatiue aliquo nomine significari possit: sed tum quia à nulla creatura vi & cognitione naturali potest quidditatiue significari; tum quia nullo modo potest ab ulla creatura comprehensivè significari; saltem nomine ab ipsa creatura imposito. Priorem partem tradit S. Thomas hic quæst. 13. art. 1. & est extra controversiam ex Scriptura, & SS. Patribus: non solum quia alias homines frustra de Deo loquerentur; imo nec omnino quicquam loquerentur; sed etiam quia frequenter nomina Dei ab iisdem explicantur. Exod. 3. v. 14. *Ego sum, qui sum.* Exod. 6. v. 3. *Nomen meum Adonai, non manifestavi eis.* Exod. 15. v. 3. *Omnipotens nomen eius:* quod utroque loco in Hebræo est nomē Dei Tetragrammaton *ehovah.* Exod. 34. v. 14. *Dominus zelotes nomen eius.* Iudith. 9. v. 10. *Dominus est nomen tibi.* Hierem. 10. v. 16. *Dominus exercituum nomen illi.*

Sed & Dionysius ex instituto proprium scripsit librum de divinis nominibus: quod argumentum tractant etiam Clemens Alexandrinus lib. 5. from. Cyrillus Hierosol. Catech. 6. Greg. Nazian. orat. 2. & 4. de Theolog. Hieronymus tom. 3. lib. de locis & nominibus hebraicis Scripturæ sacræ, & Damascenus lib. 1. c. 13. & 19. fid. orth. optime S. Augustinus lib. 1. doct. Christ. c. 6. *De ineffabili quidem (omni modo) dicendus est Deus: quia & hoc cum dicitur, aliquid dicitur; & sit nescio quæ pugna verborum. Quoniam si illud est ineffabile, quod dici non potest, non est ineffabile, quod vel ineffabile dici potest: quæ pugna silentio cavenda potius, quam voce pacanda est.* Ex quibus etiam sumitur ratio eiusdem partis.

4 Secunda pars est itidem communis ex mente Theologorum. Ratio est. Quia significare aliquid alicui nomine aliquo, est notitiam alicuius rei, siue conceptus nostri, nominis alicuius expressione alteri ingenerare, siue representare: cum ergo beati quidditatiue Deum cognoscant, ut dictum quæst. præced. possunt etiam ipsi sibi mutuo quidditatiue Dei cognitionem nominis alicuius expressione representare: ac proinde Deus non ita est ineffabilis, ut nec ipsi quidem beati sibi inuicem Deum, aliquo nomine quidditatiue representare possint.

Tertia & quarta pars itidem communis, colligitur ex dictis quæst. præced. dub. 3. & 6. vbi probavimus, Deum à creatura nec naturali vi quidditatiue; nec ulla omnino vi comprehensivè vndiquaque cognosci posse. Cum ergo Deus à creatura non magis aut facilius nominari & significari possit, quam cognosci, sequitur etiam non posse ita vilo nomine à creatura significari quidditatiue, aut comprehensivè, modo explicato.

5 Dixi tamen, nomine ab ipsa creatura imposito; quia non desunt auctores, quos dub. 4. referemus, qui nominis significationem metiendam rati, solum ex eo, qui nomen imponit vel usurpat, dicit Deum solum sibi posse nomen imponere, eum comprehensivè significans, quibus unque demum ipse loquatur; quod suo modo etiam sequi videtur ex eorum sententia, qui docent, significationem nominis metiendam ex conceptione & notitia audientis; cum enim Deus se ipsum utriusque comprehensivè cognoscatur; quidni saltem ipsi Deo, siue à nobis, siue ab Angelis loquentibus significari aliquo nomine Deus comprehensivè possit? Sed quamvis disputatio hæc modum loquendi potius, quam rem ipsam concernat, neutrum tamen probatur; tum quia fundamentum utriusque sententiæ minus probabile esse inferius cit. dub. 4. dicemus; tum quia Deo ipsi, qui renes & corda intraret, cuique adeo conceptus nostri per voces ac nomina innotescere nullo modo possunt, propriè nihil vilo nomine significatur, ut rectè Vasquez hic disp. 57. n. 23. Quo fit, ut nullum planè sit nomen, quod Deus comprehensivè, siue ipsi Deo, siue alijs possit significari.

6 Assertio III. Nomina seu prædicata, quæ Deo tribuuntur, non sunt omnia synonyma. Ita S. Thomas hic art. 4. & communis omnium Doctorum. Nec est vlla difficultas de ijs nominibus, quæ solum negationem in Deo, vel habitudinem diuersam ad res creatas significant, ut optime etiam notavit S. Thomas; quando constat horum nominum significata planè esse diuersa; sed de ijs solum, quæ aliquid in ipso Deo positivum, seu quæ ipsam Dei substantiam & entitatem, sub quacunque demum ratione significant: de quibus tamen ipsis probatur assertio, tum ex Scriptura, in qua sæpe plura nomina coniunctim Deo tribuuntur; ut Ierem. 32. v. 18. *Fortissime, magne, & potens, Dominus exercituum nomen tibi:* quod tamen absque negatione fieri non potest, si nomina eiusmodi esset synonyma, ut rectè S. Thomas in argum. *sed contra.* Tum quia synonyma sunt, quæ significant idem secundum eandem rationem; atqui nomina, quæ Deo tribuuntur, ipsamque Dei substantiam siue entitatem significant, rem quidem eandem significant, sed non sub eadem ratione; sed

sub eadē ratione; sed sub diuersis cōceptib⁹ formalib⁹, quos per analogiā ad res creatas de Deo formam⁹.

7 Assertio IV. Nominū seu prædicatorum, quæ Deo verè tribuuntur, varia est ratio & distributio. Ita ex communi S. Thomas hac quæst. maximè à 2. 3. 7. 8. Nos rem totam breuiter hoc modo explicamus. Primò enim, vt notauit S. Thomas a. 3. quædam dicuntur de Deo solum figuratè, ac per metaphoram, seu improprie; de quibus S. Dionysius lib. de mystica Theologia, & Damascenus lib. 1. fid. orth. qualia sunt, quæ in significato, & conceptu suo formali inuoluunt perfectionem entis materialis, aut finiti; vt est *oculus, manus*, &c. intellige, quando hæc Deo tribuuntur secundum ipsam naturam diuinam. Verbo enim Incarnato hæc, & similia alia proprie tribui non est dubium. Alia de eodem proprie dicuntur, vt Ens, substantia, viuens, intelligens, sapientia, bonitas, &c. quæ nimirum in suo conceptu formali nullam inuoluunt imperfectionem, vt rectè S. Thomas ibidem: esto quidem illa prout de creaturis dicuntur, secundum suum significatum materiale imperfectionem entis creati materialis, aut finiti inuoluunt. quicquid etiam sit de modo significandi in concreto, vel abstracto; qua ratione etiam omnia nomina, inter nos Viatores consueta, quandam imperfectionem inuoluunt; cum eorum altero quædam compositio; hoc verò quædam imperfectio in modo subsistendi connotari videatur.

Ad quæ, vt notauit S. Thomas hic cit. a. 3. respicientes aliquando SS. Patres, speciatim vero S. Dionysius c. 5. de mystica Theolog. Basilii lib. 5. cont. Eu. nom. c. 13. Augustinus lib. 5. de Trin. c. 10. & Boetius l. de Trin. circa med. negant, quæquæ de Deo proprie prædicari, saltem affirmatiue; sed omnia aiunt prædicari improprie; nimirum secundum quid; cum tamen interim simpliciter verè & proprie quædam de Deo prædicentur; simpliciter enim proprie de aliquo dicitur nomē, ex re formaliter significata, non ex modo significandi, aut materiali significato. vt rectè declarat Suarez lib. 1. c. 9. n. 10. ex mente & doctrina S. Thomæ, cit. art. 3. ad 1. & 3. Ad quem modum etiam intelligenda est eiusdem doctrina eodem art. 3. dum quasi cum distinctione solum de hac re loquens ait: *In nominibus, quæ Deo attribuitur, duo considerari posse, nimirum perfectiones ipsas significatas, & modum significandi; & quantum ad primum, proprie cōpetere Deo, & magis proprie, quàm ipsi creaturis; & per primum dici de eo, quantum vero ad modum significandi, non proprie dici de Deo.*

8 Addit Vasquez hic art. 3. n. 32. beatis nullum nomen significare Deū metaphoricè vilo modo: quod non placet; non solum quia significatio nominum, non pendet ex sola cognitione & conditione audientis, sed etiam loquentis, vt dub. 4. dicitur; verum etiam quia quædam nomina, à quocunque & cuiusque dicantur, non possunt non metaphoricè, aut figuratè Deum significare; vt quando Deus dicitur pœnitens facti; aut cum eidem tribuuntur manus, pedes, &c. aut cum Christus dicitur leo, petra, &c. Nisi ergo negemus beatis, Deum his nominibus ullo modo posse à nobis significari, non est negandum, posse illis Deum significari à nobis etiam improprie, maximè secundum cognitionem, quam extra Verbum habent.

Illud potius hoc loco notandum, quando nomen

aliquod certæ alicuius speciei Deo solum metaphoricè tribuitur, non continuo etiam eidem tribui posse, nec per metaphoram quidem, nomen generis subalterni Vocatur enim V. G. Christus metaphoricè *leo*; & tamen *brutum*, nec metaphoricè quidem, rectè diceretur. Cuius ratio est; quia similitudo cum Christo intercedit leoni, secundum rationem specificam; non genericam illam: quod hac in re imprimis considerandum.

Secundò, omnis improprie nominibus Dei, quæ proprie de Deo prædicantur, alia sunt negatiua, vt Deus non est lapis, ferrum, brutum, &c. seu est non lapis, non ferrum, non brutum, &c. alia affirmatiua, vt Deus est bonus, sapiens, &c. Illa quidem nobis apertius ac magis proprie; hæc vero secundum se ac simpliciter penitus ac perfectius Esse diuinum delarant. In his enim semper aliqua est in prædicando improprietas, saltem ex modo prædicandi, vt dictum; in illis nulla. Quæ de causa etiam S. Dionysius myst. Theolog. c. 1. & 2. cælest. hierarch. S. Augustinus tract. 23. in Ioan. & in Psal. 85. & Damascenus lib. 1. fid. orth. c. 4. & 12. propositiones negatiuas de Deo simpliciter veras esse pronuntiant, istas non item: quod iuxta dicta in prima diuisione accipiendum.

9 Neque enim alias negari potest, veras propositiones affirmatiuas posse de Deo formari, vt ex instituto docet & probat S. Thomas hic q. 13. art. 12. Quia ad veritatem eiusmodi propositionum plus non requiritur, quam vt prædicatum & subiectum significant, vel sint idem secundum rem aliquo modo, & diuersum secundum rationem; quod in Deo locum habere ex dictis liquet: idemque iuxta S. Thomam ibidem aliquo modo accidit tunc etiam, quando idem de se ipso prædicatur; cum etsi idem sit à parte rei subiectum & prædicatum, secundum rationem, saltem ratiocinantem differant; quando, vt Dialectici docent, prædicata accipiuntur formaliter, & subiecta materialiter.

Obijetur, Omnis intellectus intelligens rem aliter, quam sit, est falsus: sed intellectus humanus affirmans aliquid de Deo, aliter Deum intelligit, quam Deus est; intelligit enim Deū cum compositione, cū tamen De⁹ cōpositus non sit, sed simplex, Ergo, &c.

Respondet rectè S. Thomas cit. art. 12. ad 3. Maiorem esse veram, si res aliter intelligatur à parte rei intellectæ; ita vt res aliter esse intelligatur, quam res sit: secus si solum ex parte intelligentis, seu modi intelligendi; ita vt alius duntaxat modus sit intellectiōnis, quam rei intellectæ; hoc enim sæpenumero accidit, atque etiam necessarium est, non solum in Dei intellectu, sed etiam rerum aliarum; quia v. g. modus intelligendi res corporeas, non est corporeus, sed spiritalis, &c. Idem in proposito fit: non enim intellectus humanus Deū per modū cōpositionis intelligens, dicit Deū esse cōpositū, sed simplicem.

10 Tertio omnis prædicatis negatiuis, affirmatiua, rursum aut sunt transcendentia, de quibus superius actum; aut particularia, seu non transcendentia. Ista rursum aut sunt propria solius Dei, vt omnipotentia, omnipresencia, &c. vt pluribus S. Thomas art. 10. aut creaturis etiam communia, vt Intellectus, sapientia, &c. quæ tamen, qua ratione de vtrisque, Deo scilicet & creaturis, prædicentur, dub. 3. videbimus.

Quartò ex utrisque affirmatiuis, tam transcendentibus, quam particularibus prædicatis, quædam de Deo dicuntur substantialiter; alia non item; quæ diuisio qualis sit dub. 2. dicitur. Quæ substantialiter de Deo dicuntur, rursum prædicari de Deo possunt, aut in concreto ad significandam eius perfectionem subsistendi; vel in abstracto, ad significandam eius simplicitatem, excludentem omnem compositionem; tam ex subiecto & accidente, quam supposito & natura, vt declarat S. Thomas hic a. 1. ad 3. & a. 1. 2. & dictum supra q. 2. dub. 7.

Quintò eadem Dei prædicata affirmatiua, aut sunt absoluta, aut respectiua; siue secundum rem, & ad intra, vt Pater, Filius, &c. quæ tamen huc proprie non pertinent, sed ad materiam de Trinitate; siue solum secundum rationem, & ad creaturas, iuxta S. Thomam art. 7. Hæc rursum, vel ab æterno Deo conueniunt; vel solum ex tempore; quam diuisionem, quia peculiarem difficultatem habet; dub. 2. explicabimus.

Sexto, eadem prædicata affirmatiua, aut formaliter, vt essentialia prædicantur; siue quia directè significant ipsam diuinam naturam; vt est nomen Deus; quamuis fortè impositio ipsius sumpta sit à proprietate quadam Dei, vt rectè S. Thomas art. 8. & dictum disput. 2. q. 1. dub. 1. siue quia formaliter aliquod essentialia prædicatum significant, vt sunt, quæ in recta linea prædicamentali substantiæ posita Deo conueniunt; nimirum hæc quatuor, substantia, viuens, spiritalis, intellectualis: Aut per modum quasi proprietatum Deo tribuuntur: quæ demptis transcendentes, reducuntur ad tria, scientiam nimiram, voluntatem, & potentiam agendi; de quibus adhuc agendum restat qq. seqq. Plura de hac re supra q. 2. dub. 1. huius disputationis, vbi de varietate attributorum diuinorum egimus.

DVBIVM II.

An & quænam nomina de Deo dicantur substantialiter, & ab æterno; vel non substantialiter, aut ex tempore.

S. Thomas 1. p. q. 13. a. 2. & 7.

Asertio I. Nomina quædam de Deo dicuntur substantialiter, ac proinde non solum negationem, aut relationem causæ ad creaturas, veluti effectus Dei, sed positivam aliquam in Deo perfectionem significant. Ita S. Thomas q. 13. a. 2. & consentiunt Alensis 1. p. 48. m. 4. art. 3. Bonauentura in 1. d. 22. a. 1. q. 4. Richardus a. 1. q. 5. Ægidius q. 4. Durandus q. 2. Marsilius in 1. q. 25. a. 3. post Damascenum lib. 1. de fid. cap. 4. & 12. Augustinum lib. 6. de Trinit. cap. 4. & lib. 7. cap. 1. & 7. & est communis hodie omnium Theologorum contra obsoletas quasdam opiniones Doctorum à S. Thoma ibidem optimè refutatæ; quorum aliqui dixerunt (inter quos ab eodem refertur Rabbi Moyses) omnia nomina Dei, etiam affirmatiua & absoluta magis inuenta esse ad aliquid remouendum à Deo, quam ad aliquid ponendum in ipso: ita vt eum dicimus, De-

um esse viuentem, significemus, Deum non hoc modo esse, sicut sunt res inanimæ. Alij vero dixerunt; hæc nomina, quando Deo tribuuntur, solum imposita esse ad significandam habitudinem eius ad res creatas; ita vt eum dicimus, Deum esse bonum, sensus sit, Deum esse causam bonitatis in rebus creatis, & sic de alijs.

Quorum vtrumque rectè refellit S. Thomas tribus rationibus. Primò, quia secundum neutram hanc sententiam assignari potest ratio, quare alia nomina potius ac verius de Deo dicantur, quam alia; v. g. bonum esse potius, quam corpus esse: quandoquidem non minus est causa corporum, quam bonorum; nec minus etiam per hoc, quod dicitur corpus esse, remouetur à Deo aliquid, quod Deo non conuenit, nimirum esse Ens in potentia tantum; sicut est materia prima. Secundo, quia sequeretur omnia nomina, quæ de Deo dicuntur, postèrius ac minus principaliter dici de Deo, quam de creaturis: sicut sanum postèrius ac minus principaliter dicitur de medicina, quam de animali; eo quod illic solummodo causam sanitatis; hic sanum formaliter significet: id autem falsum esse ex S. Thoma dicitur dub. 3. Tertio, quia hoc est contra intentionem loquentium de Deo. Aliud enim intendimus dicere, cum dicimus Deum viuentem, quam quod sit causa vitæ nostræ; vel quod differat à corporibus inanimatis.

Denique his accedit ratio ostensa. Quia nomina, quæ Deo tribuimus, ita Deum significant, sicut nos Deum cognoscimus; ita autem cognoscimus, sicuti nobis per creaturas representatur; at vero ex creaturarum representatione non cognoscimus de Deo solum quid non est, nec solum relationem causæ; sed etiam perfectiones quasdam, quæ in ipsis creaturis existentes eminentissimo modo, sed formaliter tamen ipsi Deo; tanquam primo principio omnium perfectionis, insunt; si modo, vt superius dictum, nullam imperfectionem in suo conceptu formali inuoluant: Ergo etiam potest ita Deus secundum perfectiones, quæ in ipso formaliter insunt, adeoque substantialiter à nobis quibusdam nominibus significari.

Nec obstat S. Dionysius cap. 1. de diuin. nom. vbi ait: *Omnes etiam sanctas Theologorum laudes, beneficiis diuinitatis progressionibus explicandæ, atque laudandæ, diuina nomina inuenies fingere.* Nam vt rectè notauit S. Thomas eod. art. 2. ad 2. non negat S. Dionysius, diuinis nominibus aliud significari, quam progressionem seu causalitatem diuinitatis in ordine ad creaturas; sed vult has quidem progressionem simul celebrari cum diuinis nominibus, præcipue quando ab ipsis hæc nomina Deo fuere imposita; attamen simul formaliter aliquam in ipso etiam Deo perfectionem significari, vt ex ijs, quæ mox subiungit S. Dionysius colligitur. *Et aliud est quandoque,* inquit S. Thomas, *à quo imponitur nomen ad significandum, aliud ad quod significandum nomen imponitur; sicut lapis, inquit, dicitur ab eo, quod ledit pedem; & tamen significat certam speciem corporis, &c.*

Similiter intelligendum, quod ait Damascenus lib. 1. orthod. fid. cap. 4. *De Deo quid est secundum substantiam, dicere impossibile.* Et infra. *Quæcumque per Theologiam affirmatiua de Deo dicimus, non naturam eius, sed ea quæ sunt circa naturam significamus.* Prior

enim.